

„Lectura deschide mintea, omenia deschide sufletul”

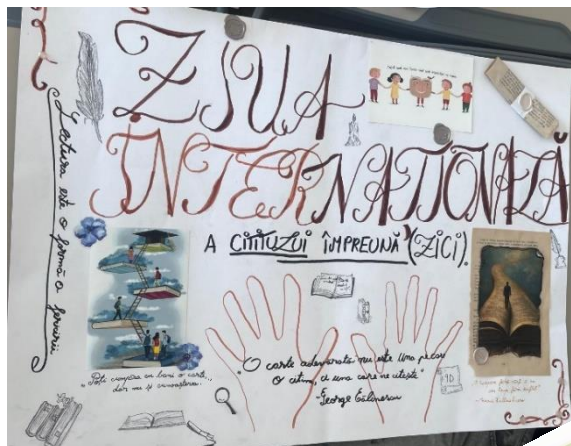
Lecții de viață în universul romanului

MARA

de

IOAN SLAVICI

Luna cititorilor - „Citește cu mine! Un Nobel pentru omenie”

Omul, cînd nu mai știe ce să facă, cu multe se împacă, cu multe se potrivește, și ziua următoare, de și cuprins de neastîmpăr, Trică lucra liniștit la masă, alături cu celelalte calfe.

Avea cuvinte de a se plînge de tatăl său. E însă în firea omului să treacă ca vederea păcatele părinților săi, și nu odată își zicea: Ți-e tată și n'ai să-l judeci! De aceea își făcea mustrări totdeauna, cînd scăpa vre-o vorbă mai aspră despre tatăl său. Și nu era devăr lucru mai dureros decît să nu poată să-și dea părere despre părinții tăi. Aceasta era în toată clipa.

Nu mai erau cînd el a plecat decît vre-o trei ceasuri pînă în seară, dar ziua era frumoasă, luna, deși pe scăzute, se ivise pe cer, și nu apunea decît după miezul nopții, iar calul era puternic și iute: omul adesea vărat vrea și face.

„Nu mai încapă nici o îndoială, că ești, — zise tu aceasta; — și e un semn bun, c'o recunoști și să-ți mai și dai silința de a nu fi. Nemernic e omul, care lucrează fie sub impulsunile momentane, fie împins de alții și face lucruri, de care îi pare rău în urmă: e dar destul să voești, pentru că să nu fii nemernic.”

Era frumos și bine așa: mai frumos și mai bine nu s'ar fi putut, și mare lucru ar fi fost, dacă Hubăr ar fi făcut-o aceasta mai de mult. Acum însă par'că era prea tîrziu. Dar toate sînt cu puțință, cînd omul voește cu totdinadinsul, și lucrul trebuia să se facă, de la el atîrna pacea și liniștea întregii familii.

Tocmai însă cînd grăbește, omul, pripindu-se, mai mult strică decît drege. Trică, avînd ceva pe sufletul lui, nu îndrăznea să dea ochi cu muma-sa. S'a întîlnit, ce-i drept, în mai multe rînduri cu dînsa atît acasă la ea, cît și la Bo-cioacă, dar a potrivit lucrurile totdeauna așa, ca să nu singuri, pentru că să nu-l poată lua de scurt.

ceva, și te miri la ce te duce. Omul are data lui, și nici în bine, nici în rău nu poate să scape de ea; ce ți-e scris, are neapărat să ți se 'ntîmple; voința lui Dumnezeu nimeni nu poate s'o schimbe.”

Dar supărările omenesti trec și ele cum toate trec în lumea aceasta. Era foarte supărat Hubăr, cînd s'a pomenit, că Mara nu mai voește să facă tovarășie cu el la pădurea din tova, și 'n supărarea lui luase hotărîrea de a se pune la legere cu Liubicek, ca să-l facă Marei greutăți, și să-l arăt, — își zicea el, — că nu poate fără de el să s'o scoată la capăt! S'a și înțeles, ca așa să facă, dar a trecut o zi, a trecut două, a trecut multe, și 'n trecerea zilelor s'a muiat și supărarea și 'n cele din urmă n'au mai făcut nimic. Le era par'că puțin le

Într-o lume în care succesul este adesea măsurat prin performanțe și rezultate, literatura rămâne spațiul privilegiat în care elevii învață cea mai importantă lecție: aceea de a rămâne oameni. Tema Lecturiadei 2026 – „Nevoia de omenesc și de omenie” – ne-a provocat să transformăm lectura romanului “Mara” de Ioan Slavici într-o experiență de reflecție, dialog și creație. Lectura a devenit pretext pentru autocunoaștere, iar elevii nu au fost doar simpli cititori ai textului literar, ci participanți activi la construirea sensurilor acestuia și exploratori ai valorilor umane, descoperind că importanța unui personaj nu stă în puterea sau în averea sa, ci în capacitatea de a ierta, de a empatiza și de a alege binele.

Un parcurs educațional construit în jurul omeniei

1

Pentru activitatea premergătoare lecturii, inițiată de Lecturiadă – “Ce să fie? Ce să fie? NOBEL PENTRU OMENIE” - tripletele Maia, Miruna și Sara Pățcaș, eleve în clasa a X-a au realizat un afiș¹ motivându-și demersul: “Acest afiș promovează ideea unui „Nobel pentru Omenie”, evidențiind lectura ca formă de apropiere și de empatie între oameni. Îmbinând IA cu propriile concepte, am creat o imagine caldă și sugestivă, în care generații diferite sunt unite printr-o carte deschisă ca simbol al cunoașterii și al umanității.”

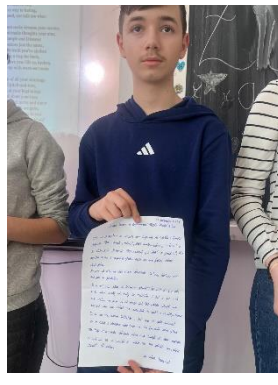
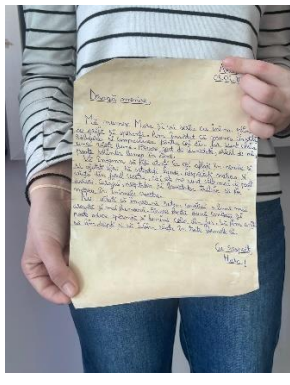
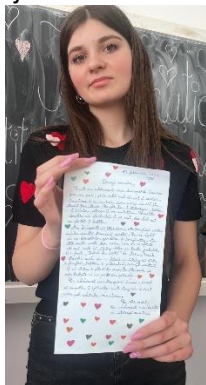
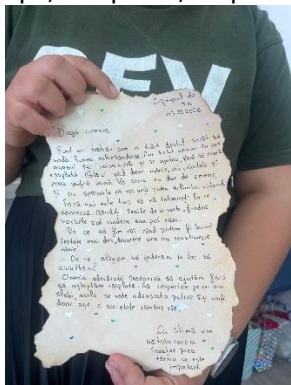
De asemenea, Clintoc Denisa, elevă în clasa a X-a și-a justificat elaborarea afișului²: “Am pornit de la o idee pe care o am despre lectură și am aplicat-o pe o imagine realizată cu IA, care arată o fată modestă citind la apus, pentru a transmite liniștea și frumusețea lecturii. Culoarele calde și natura din jur creează o atmosferă de vis. Lectura ne ajută să ne cunoaștem mai bine, să visăm și să devenim mai buni.”

2

Demersul a debutat printr-o etapă de sensibilizare tematică, în care elevii au creat atmosfera specifică Lunii Lecturii. Ei au realizat prezentări multimedia dedicate evenimentului ZICI și inițiativei Lecturiadei, explicând scopul acestora și rolul lor în promovarea lecturii ca practică socială și culturală. Întregul spațiu al clasei s-a transformat într-un univers al cărții prin postere, afișe, expoziții de semne de carte și colecții de citate despre lectură și omenie.

Tema proiectului a fost aprofundată pornind de la cele zece nevoi fundamentale formulate de Solomon Marcus. Elevii au reflectat asupra nevoii de omenesc și de omenie, raportând conceptul atât la definițiile din DEX, cât și la propriul sistem de valori. Simbolurile reprezentate pe postere – cartea deschisă, clepsidra, zmeul, drumul cunoașterii sau florile ce răsar din paginile unei cărți – au devenit repere vizuale ale unei reflecții despre condiția umană și puterea transformatoare a lecturii. Au redactat scrisori către omenire din ipostaze diferite: un bătrân, un copil, un sportiv, un personaj din literatură sau un adolescent.

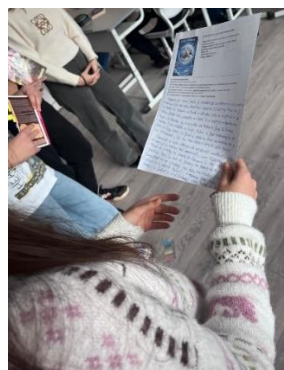
Momentul artistic al activității a fost susținut prin recitarea poemului “Dacă...” de Rudyard Kipling, urmat de o discuție despre idealul omului integru și despre actualitatea valorilor promovate de text. În completarea acestui moment, elevii au rescris un episod din romanul “Mara”, imaginând un comportament al lui Națl întemeiat pe empatie și respect. Exercițiul de scriere creativă le-a demonstrat că literatura nu oferă doar răspunsuri, ci și posibilitatea de a imagina lumi mai bune.

Demersul a continuat prin valorificarea lecturii romanului “Mara”, pornind de la activități diferențiate, desfășurate în echipe. Elevii au analizat conceptul de omenie din perspective literare, filosofice și civice, ajungând la concluzia că adevărata măsură a omului este capacitatea de a alege binele chiar și atunci când interesul personal pare mai puternic.

Analiza personajului Mara a evidențiat complexitatea unei mame care oscilează permanent între dorința de siguranță materială și iubirea pentru copii. Elevii au observat că Ioan Slavici nu își judecă personajul, ci îl înțelege, construind o imagine profund umană a femeii care greșește, suferă și, în cele din urmă, iartă. Astfel, finalul romanului a fost interpretat ca o recuperare a omeniei prin iubire și reconciliere.

O altă echipă a investigat relația dintre Mara și Persida, identificând atât manifestările iubirii materne, cât și limitele unei iubiri ce riscă să devină posesivă. Dezbateră pornită de la afirmația „Fără omenie, dragostea devine o formă de posesivitate” a stimulat gândirea critică și argumentarea, elevii raportând conflictele personajelor la situații întâlnite în societatea contemporană.

Componenta creativă a reprezentat dominantă proiectului. Monologurile interioare ale Marei și rescrierile unor episoade din roman au demonstrat că elevii au depășit nivelul înțelegerii textului și au devenit coautori ai unor noi perspective asupra acestuia. Literatura s-a transformat astfel într-un spațiu al dialogului dintre text și cititor, dintre experiența personajelor și propria experiență de viață.

Impactul educațional

Valoarea proiectului a constatat în îmbinarea armonioasă a lecturii, a reflecției morale și a creației artistice. Produsele realizate – prezentări multimedia, postere tematice, expoziții de semne de carte, colecții de citate, monologuri și rescrieri creative – au demonstrat implicarea autentică a elevilor și capacitatea lor de a transfera valorile literaturii în propria viziune asupra lumii.

Dincolo de competențele specifice disciplinei Limba și literatura română, activitatea a contribuit la dezvoltarea empatiei, a spiritului critic, a colaborării și a responsabilității. Elevii au înțeles că literatura nu este doar o disciplină de studiu, ci un exercițiu de umanitate.

În acest fel, tema Lecturiadei și-a atins deplin finalitatea: **lectura a devenit nu doar un act cultural, ci o experiență de formare interioară, iar romanul “Mara” s-a transformat într-o autentică lecție despre nevoia de omenesc și de omenie.**

Ecoul activității în vocea elevilor

Activitățile desfășurate au generat nu doar produse creative, ci și reflecții autentice asupra valorilor umane. La finalul proiectului, elevii au sintetizat experiența trăită în câteva enunțuri care ilustrează cel mai bine impactul lecturii asupra lor:

„Am descoperit că omenia nu înseamnă să fii perfect, ci să alegi binele chiar și atunci când îți este greu.”

„Personajele lui Slavici nu sunt doar personaje dintr-o carte; ele seamănă cu oameni pe care îi întâlnim în fiecare zi și ne învață să nu judecăm înainte de a înțelege.”

„Am înțeles că lectura nu schimbă doar ceea ce știm, ci și felul în care privim oamenii.”

„Cea mai importantă lecție din romanul “Mara” este că iubirea adevărată nu poate exista fără iertare și fără omenie.”

Aceste reflecții au confirmat faptul că lectura a devenit pentru elevi un exercițiu de autocunoaștere și dialog interior, iar literatura și-a îndeplinit una dintre cele mai importante misiuni: **misiunea de a forma oameni.**

La sfârșitul acestui parcurs prin universul lui Ioan Slavici, elevii nu au rămas doar cu o analiză literară, ci și cu o convingere. Aceasta este, poate, cea mai prețioasă lecție pe care o poate oferi literatura. **Dacă lectura deschide mintea, omenia deschide sufletul. Împreună, ele formează omul.**

De poți să nu-ți pierzi capul, când toți în jurul tău
Și l-au pierdut pe-al lor găsindu-ți ție vină,
De poți, atunci când toți te cred nedemn și rău
Să nu-ți pierzi nici-o clipă încrederea în tine
De poți s-aștepți oricât fără să-ți pierzi răbdarea
De rabzi să fii mințit, fără ca tu să minți
Sau când hulit de oameni, tu nu cu răzbunarea
Să vrei a le răspunde, dar nici prin rugăminți.

De poți visa, dar fără să te robești visării
De poți gândi, dar fără să-ți faci din asta un țel,
De poți să nu cazi pradă născând exasperării
Succesul și dezastrul primindu-le la fel,
De poți să-auzi cuvântul rostit cândva de tine
Răstălmăcit de oameni, ciuntit și prefăcut,
De poți să-ți vezi idealul distrus și din ruine,
Să-l reclădești cu-ardoarea fierbinte din trecut.

De poți risca pe-o carte întreaga ta avere
Și tot ce-ai strâns o viață să pierzi într-un minut,
Și-atunci, fără a scoate o vorbă de durere
Să-ncepi agoniseala cu calm, de la-nceput
Iar da că trupul tău, uzat și obosit
Îl vei putea forța să-ți mai slujească încă
Numai prin strășnicia voinței tale și astfel,
Să steie peste veacuri așa cum stă o stâncă.

De poți vorbi mulțimii fără să minți și dacă,
Te poți plimba cu regii, fără a te-ngâmfa
De nici amici, nici dușmani nu pot vre-un rău să-ți facă
Pentru că doar dreptatea e călăuza ta,
Și dacă știi să umpli minuta trecătoare,
Să nu pierzi nici-o filă din al vieții tom,
Al tău va fi Pământul, cu bunurile-i toate,
Și ceea ce-i mai mult chiar - să știi - vei fi un OM!

„Dacă” de Joseph Rudyard Kipling

Link pentru vizualizarea activității <https://fb.watch/FR6a11SmlZ/>